

JEAN-PIERRE BATUT

Od narave do slave, milost bolezn

*Ne bojim se Tatu... Vidim ga že od daleč,
in pazim, da ne bi zavpila: »Primate tatu!«
Nasprotno, kličem ga, rekoč: »Kar sem, kar sem!«*

(Sveta Terezija deteta Jezusa, *Zadnji pogovori*)

»Ne potrebujejo zdravnika zdravi, ampak bolni. (...) Nisem namreč prišel klicat pravičnih, ampak grešnike« (Mt 9,13). Besede, ki ne dopuščajo dvoma. Jezus k ljudem prihaja kot zdravnik (*iatros*), zato se je protislovno obračati nanj, če mislimo, da smo zdravi. S tem bi tvegali odgovor, ki ga je dal farizejem: »nisem prišel zaradi vas«. Sprejeti Jezusa in slišati njegov klic torej pomeni, da se prej prepoznamo kot bolne.

Šala dr. Konocka, da so zdravi ljudje bolniki, ki se tega ne zavedajo, je resnejša, kot se zdi na prvi pogled. Postavlja nas pred paradoks človeškega življenja, ki ga je neki drugi humorist opredelil malce bolj vulgarno kot »spolno prenosljivo smrtonosno bolezen«. Bolezen ni nekaj resnega, ker je bolj ali manj težka, temveč zato ker nas postavlja pred dejstvo, da je naše življenje krhko in kratko ter nas sili v to, da se opredelimo do Njega, ki je Življenje. »Zdravniki te ne bodo pozdravili, ker boš na koncu umrl: vendar sem jaz tisti, ki zdravim in tvoje telo naredim nesmrtno.«¹ Kar Pascal polaga v Jezusova usta, Jezus sam sprašuje Lazarjevo sestro: »Jaz sem vstajenje in življenje: kdor vame veruje, bo živel, tudi če umre;

Jean-Pierre Batut, roj. 1954. Duhovnik pariške nadškofije 1984, pomožni lyonski škof 2009. Član uredniškega odbora francoske izdaje Communio. – Članek »De la nature à la gloire, la grâce de la maladie«, v: Revue catholique internationale Communio zv. 39 (2014) 97–107 je prevedla Jasmina Rihar.

in vsakdo, ki živi in vame veruje, vekomaj ne bo umrl. Veruješ v to?» (Jn 11,25–26).

Ko govorimo o bolezní, beseda hitro nanese na smrt, kar ni nič nenavadnega. Če je zdravnikov cilj, da skuša bolnemu povrniti *zdravje* v tem življenju, pa se verujoči, filozof in tudi bolnik ne morejo ogniti vprašanju rešitve v tem življenju in onkraj njega. V latinščini imata besedi »zdravje« in »rešitev« isti koren, kar nakazuje na to, da obe izkazujejo človekovo skrb, da bi ubežal nevarnostim, ki preživijo nanj ter da se ta skrb ne omejuje le na obzorje zemeljske sreče.

Poglejmo si primer žene, ki je obiskala več zdravnikov, a se ji je stanje kljub temu slabšalo in ki se Jezusu približa, da bi se dotaknila njegove obleke (prim. Mr 5,25–28). Če je od zdravnikov pričakovala ozdravitve, v tem primeru to ni bilo edino, kar je pričakovala. »Tudi če se dotaknem le njegove obleke, bom *rešena*« (Mr 5,28). Njena misel kaže na to, da je zanjo *rešitev* postala pomembnejša od *zdravja*. To Jezusu omogoči, da ji z enim da tudi drugo: »Hči, tvoja vera te je *rešila*. Pojdi v miru in bodi *ozdravljena* svoje naloge!« Mr (5,34).

Postaviti rešitev pred zdravje, verjeti, da je greh za človeštvo nevarnejši od bolezní. Vse to se lahko današnjim ušesom sliši čudno, saj v današnjem svetu zdravje mnogokrat predstavlja absolutno vrednoto. Ideologija zdravja za vsako ceno je sprožila bliskovite napredke, ki se odražajo v vse bolj podrobnih pravilnikih ter vse bolj pogostih obsodbah zdravnikov, ki so nehote postavili napačno diagnozo, niso predpisali pravega recepta ali so naredili napako pri operaciji. Če bi neki Philippe Murray živel dlje časa, bi morda v njegovi shemi *homo festivusa* nadgradil *homo prophylacticus*, ki bi predstavljal višek evolucije. »Imeli bomo svoje male užitke čez dan in svoje male užitke ponoči, čistili pa bomo zdravje.« Tako je pisal že Nietzsche, ko je misli na svojega »zadnjega človeka«².

Izkustveni doseg bolezni

Če zavzamemo stališče, ki je nasprotno duhu časa, ali to pomeni, da bolezensko stanje jemljemo kot človekovo naravno stanje? Res je, da *Katekizem katoliške Cerkve* ugotavlja, da sta bila »bolezen in trpljenje vedno med najtežjimi problemi, ki jih postavlja človeško življenje«. Vendar pri tem bolezni ne opredeljuje kot normalno stanje, temveč vabi, da jo pogledamo z vidika *izkušnje*: »V bolezni človek izkūša svojo nemoč, svoje meje in svojo končnost. Vsaka bolezen more napraviti, da zaslutimo smrt.«³

Izkūšnja nas sooča z resničnostjo. V našem primerju je resničnost naša krhkost, končnost, pred katerima vsak občutek moči in nesmrtnosti postane iluzoren. Hkrati je iskanje zdravja lahko le različica Pascalovega razvedrila, s katerim skuša človek pozabiti svoj resničen položaj. Kljub temu spoznanje naše končnosti ni zadostno, ker se lahko poveličevanja samega sebe vedno znova vgnezdi v nas. V svojem lepem filmu z naslovom *Le promeneur du champ de Mars (Sprehajalec po Marsovih poljanah)* nam Robert Guediguian pokaže poslednjega Mitterranda, kako ob koncu svojih dni razpreda o »bolezni kot o stvaritvi, kot o umetniškem delu ki, je edino, kar posameznik v svoji odtujitvi še zmore ... umetniško delo za ceno življenja ... bolezen kot poslednje zatočišče ponovno odkrite individualnosti«⁴.

Da bi od razpravljanja o izkušnji prešli na sprejetje same izkušnje brez olepšav, je gotovo potrebno, da bolezni ne izkusimo le kot neprijetnega obdobja, po katerem se bomo spet vrnili k delu, ne le kot vira trpljenja, temveč globlje kot *hudo* stisko, ki se pojavi, ko ima posameznik razloge, da dvomi v svojo ozdravitev. Več psalmov čudovito opisuje človekov preobrat, kako gleda na svojo bolezen, ko se sprašuje, če se bo iz nje sploh izvlekel: »Izkaži mi milost, Gospod, ker sem onemogel, ozdravi me, Gospod, ker so moje kosti potrte. Tudi moja duša je silno potrta; a ti, Gospod, doklej?« (6,3–4); »Hitro me usliši, o Gospod, moj duh pojema« (143,7) ali: »od jutra do večera me boš pokončal. Vpil sem do jutra: kakor lev bo zdrobil vse moje kosti, od dneva do noči me

boš pokončal. (...) Gospod, v stiski sem, potegni se zame!« (Iz 38,12–14).

Od izkušnje bolezn do zavedanja greha

Vidimo lahko, da omenjena besedila ne govorijo o bolezn, temveč bolezen predstavljajo Bogu in jo prinašajo predenj. Bolnikova stiska se spremeni v molitev, klic na pomoč celo odločno vprašanje: »K tebi, Gospod, kličem, svojega Gospoda prosim milosti: Kakšna bo korist od moje krvi, od mojega pokopa v jamo? Mar te bo prah slavil, mar bo oznanjal tvojo zvestobo?« (30,9–10). »Mar pripovedujejo o tvoji dobroti v grobu, o tvoji zvestobi v pogubi?« (88,12). Iz tega izhaja, da »starozavezni človek živi bolezen *pred Božjim obličjem*. Pred Bogom izliva svojo tožbo in njega, Gospodarja nad življenjem in smrtjo, ponižno prosi za ozdravljenje. Bolezen postane pot spreobrnjenja⁵. »Naj bo človek veren ali ne, ga bolezen ne le prizadene, ampak tudi spremeni. Četudi jo srečno prestane, ni več isti, kot je bil pred boleznijo. Če svojo bolezen živi v pogovoru z Bogom, se človeku še jasneje pokaže, kako ga bolezen spreminja ter spreminja tudi njegov odnos z Bogom. Če bolnemu spregovoriš o mestu, ki ga v svojem življenju daje Stvarniku in Sodniku, to zanj postane kraj *razodetja*.

Takšna je tudi izkušnja Izraela: ob egiptovskem suženjstvu in porazu kraljeve vojske je bolezen tisti kraj, kjer se da Bog spoznati in kjer človeku daje globlje spoznanje o njem samem in njegovem položaju. Izrael izkusi, da je bolezen skrivnostno povezana z grehom in zlom, in da zvestoba Bogu v skladu z njegovo postavo vrača življenje: »Kajti jaz, Gospod, sem tvoj zdravnik« (2 Mz 15,26)⁶.

Od zavedanja greha do bogoslužne daritve

Bolezen in smrt sta »plačilo za greh« (Rim 6,23). Težko bi torej rekli, da je vzročna zveza med svetostjo posameznika in njegovim

dobrim zdravstvenim stanjem pogostejša kot zveza med svetnim grehom in boleznijo, ki nekatere zadane, drugim pa je prihranjena. Priznati moramo, da kakor je bolezen *del greha*, ki pa iz njega mehansko ne izhaja (»kdo je grešil, on ali njegovi starši?... Ni grešil ne on ne njegovi starši«, Jn 9,2–3), tako je ozdravitev Božja milost, ki izpričuje, da Bog želi, da bi človek živel in ne nujno, da si jo kdo bolj zasluži kakor nekdo drug. »Ni grešil ne on ne njegovi starši, ampak da se na njem razodenejo Božja dela« (Jn 9,3).

Ta izjava odpira vrata popolnoma novemu načinu doživljanja bolezni, ki po eni strani paradoksalno pomeni začetek osamljenosti, po drugi pa novo solidarnost z brati, ki trpijo za posledicami greha, čeprav niso nič bolj grešili kot tisti, ki jim je vsaj na videz prihranjeno. Od tu naprej pravični »sluti, da more trpljenje imeti tudi odrešujoč pomen za grehe drugih«⁷. Natančneje rečeno: *podarjeno* trpljenje. Vendar v kakšnem smislu podarjeno? Kako lahko tisti, ki trpi nekaj slabega, kar zmanjšuje življenje in upanje po preživetju, to obvlada tako, da postane snov za darovanje?

Poglejmo si najprej, da je eden od paradoksov bolezni ta, da je bolni zmožen gledati svet v obrnjeni perspektivi. To zelo močno čutimo v Lurdu, kjer so bolniki v prvih vrstah, medtem ko so skoraj povsod drugod postavljeni v zadnje vrste iz same skrbi, da bi bolezen zakrili. Ali to pomeni, da je Lurd narobe svet? Razen če ni ravno narobe in je nazadnje svet obrnjen pravilno? V Lurdu bolezen postane razglašenje resničnega človeškega položaja, h kateremu pristopi Jezus Kristus, ki »je odvzel naše slabosti in odnesel naše bolezni« (Mt 8,17), kot bi želel pustiti, da ga te okužijo. Ko gledam bolne, se začnem zavedati, da moje zdravje ni drugega kot prevara, ogledalo, ki si ga nastavim zaradi boljšega počutja ter da se ognem pogledu na bližnjega, ki trpi in ki mi molče govori, kdo sem pred Bogom.

V Lurdu in na drugih krajih, ki ne zanikajo in ne skrivajo bolezni, bolni ni več človek, ki bo morda ozdravljen (v tem primeru bi bila bolezen le oklepaj v človeškem življenju, katerega normalno stanje bi bilo zdravje), temveč je najprej človek, ki mu v bolezni pripada status znotraj skupnosti, katere je član. V Cerkvi ima bolni

posebno, najvidnejše mesto. Obstaja namreč globoka zveza med izpostavljanjem bolezn in bolnih ter češčenjem Kristusovega križa, »po katerem je bil svet križan zame, jaz pa svetu« (Gal 6,14), pri čemer »zame« in »svetu« pomeni »v očeh« in morda še bolj »za dobro«.

»O dobri rabi bolezn«

Naše razmišljanje nas pripelje do sijajne Pascalove molitve, *da bi mi Bog dal bolezen prav obrniti*. V tem kratkem delu se bolezen pojavi predvsem kot kraj razodetja, ker predvideva smrt in sodbo oziroma trenutek, ko bo prišla na dan dokončna resnica o naših dušah. Kako bi torej bolezensko stanje, ki omogoča tovrstno razodetje, ne bilo izredna milost, s katero Bog obdarja grešnika, da bi se spreobrnil, dokler je še čas? »Meni v prid si blagovolil prehiteti tisti strašni dan s tem, da si – kar mene zadeva – vse stvari strl z oslavitvijo, ki si mi jo poslal (...).⁸« Vprašanje je torej, kako to milost najbolje uporabiti: »Zdaj mi pošiljaš to vrsto smrti, da mi izkažeš usmiljenje, preden boš poslal resnično smrt, da izrečeš svojo sodbo.«⁹

Če je bolezensko stanje posledica Božjega usmiljenja, se lahko pokaže paradoks: »(...) naj me tvoj bič tolaži; in potem ko sem v času miru živel v grenkosti grehov, naj zdaj v zveličavnih bolečinah, ki me z njimi pokoriš, okusim nebeške sladkosti tvoje milosti.«¹⁰ »Vendar je nekaj takega možno le za ceno lastne odstavitve, česar pa je grešnik že po naravi nezmožen. Zato mora prositi, da bi bila milost v njem močnejša, kakor v priliki o močnem in močnejšem (Lk 11, 21–22), v kateri Pascal pravilno vidi grešnika na eni strani ter Kristusa na drugi, ki prihaja naproti človeku, ki se ni zmožen več upirati ter je izgubil vsakršno masko lažnih varnosti: »Odpri mi srce, Gospod, stopi v to uporno gnezdo, ki so ga zasedle zablode in gospodarijo v njem.«¹¹

Bolezen lahko človeku pomaga premagati stanje notranjega protislovja, kjer ostaja dokler omahuje med Bogom, ki bi ga rad

ljubil, in svetom, od katerega se ne zmore ločiti. V tem je pravzaprav višek paradoksa: bolezen in stiska, ki jo povzroči sta predpogoj pristinosti sreče in svobode: »O kako srečni so tisti, ki s popolno prostostjo in z nepremagljivim nagnjenjem volje, popolnoma in svobodno ljubijo to, kar so nujno ljubiti dolžni!«¹²

Bolezen, to protinaravno stanje naravo vrača v njeno pravo stanje. Človek je ustvarjen za zdravje, vendar mora zboleti, da bi njegova duša bila resnično zdrava. »Zakaj, Gospod, največja vseh boleznih je tista skrajna šibkost, ki ji je vzela vsak občutek lastne bede.«¹³ Resnično velja za Pascala kakor za Pavla: »Kajti močan sem tedaj, ko sem slaboten« (2 Kor 12,10).

Ali to pomeni, da zdravje ni dobrina? V bistvu ne gre za vprašanje zdravja, temveč za to, kaj človek z njim naredi: »(...) priznam, da mi je zdravje pomenilo dobrino, pa ne zato, ker je lahko sredstvo, da koristno služim tebi ..., ampak zato, ker sem se z njim lahko bolj nezdržano predajal obilju življenjskih užitkov in bolje užival njegove pogubne naslade.«¹⁴ Pascal z rahlim pretiranjem pripelje paradoks do izjave, da ima Bog rad samo trpeča telesa, ker so podobna telesu njegovega Sina. S tem želi le do konca izpovedati, da bi se rad oblikoval po Kristusu, kar je smisel vsakega kristjana, da ne bi več vedel, kaj je od Njega in kaj njegovo, v skrivnostno dopolnjenem občestvu: »Pridi mi v srce in v dušo, da boš tam prenašal moje trpljenje in v meni še naprej trpel to, kar e še treba dotrpeti tvojemu Pasijonu, ki ga dopolnjuješ v vseh udih, dokler ne bo dopolnjeno tvoje Telo. Ko bom tako poln tebe, ne bom več jaz tisti, ki trpi, marveč ti, ki v meni trpiš, moj Odrešnik.«¹⁵

To končno stanje je – ker gre za Pascala je to spet nov paradoks – zelo blizu znameniti ignacijanski »ravnodušnosti«. Ko Pascal pravi: »Ne prosim te ne zdravja ne boleznih, ne življenja ne smrti, marveč le to, da obrneš moje zdravje in mojo bolezen, življenje in smrt v svojo slavo, meni v zveličanje in korist Cerkve ...«¹⁶, se zelo približamo *Načelu in temelju* v Duhovnih vajah sv. Ignacija Lojolskega: »tako, da s svoje strani nimam rajši zdravja kot boleznih, bogastva bolj kot ubožstva, časti bolj kot sramote, dolgega življenja

bolj kot kratkega ... marveč da želimo in izbiramo samo, kar nas bolj vodi k cilju, ki smo zanj ustvarjeni.«¹⁷

Bolezen, zakrament daritve

V luči povedanega lahko zaslutimo, zakaj je bolezensko stanje lahko zakramentalen predmet. Gre za liturgično transpozicijo mističnega paradoksa, ki smo ga odkrivali skozi Pascalovo molitev. Če dobro pomislimo, zakramenti posvečujejo obdobja ali dele življenja in ne smrti. Že njihova snov (voda, olje, kruh in vino) je za življenje in hrano. Krst je zakrament rojstva (čeprav je znamenje vode dvoumno, saj daje življenje le za ceno smrti starega človeka), evharistija in birma sta zakramenta rasti, sveti red in sveti zakon sta zakramenta plodnosti in služenja. Zakramenta smrti ne poznamo: pogrebni obred je v celoti spomin na krst. Prav tako nimamo zakramenta bolezn: zakrament pokore ni drugega kot dejanje, s katerim nas Božje odpuščanje ozdravlja in nas privede v novo rojstvo v Njem, se pravi k našemu krstu. In čeprav poznamo bolniški zakrament (pravilneje imenovan zakrament bolniškega *maziljenja*), z njim gotovo ne želimo posvetiti bolezn, temveč bolnemu omogočiti, da jo živi zakramentalno, upal bi si celo reči, da jo slavi.

Slaviti bolezen: zavedam se, je da je izraz lahko šokanten. Kljub temu zakrament bolniškega maziljenja z vtisom mesijanskega pečata osebi, ki ga prejme¹⁸, omogoči, da postane celebrant Božje moči, ki deluje v šibkosti ter s tem postane znamenje in sredstvo velikonočne resnice za vse Božje ljudstvo. Nimamo podatka, kako je Jezus živel bolezen; vendar dovolj vemo o tem, kako je živel slabost in skrajno nemoč Križa. Odrešil pa nas ni z dejanjem moči, temveč prav v svoji nemoči in s svojo nemočjo. On je naš veliki duhovnik in to ne kljub svoji šibkosti, temveč kakor »obdan s slabostjo« (*perikeitai astheneian*), kot pravi pismo Hebrejcem (5,2). Ni le tak, »ki ne bi mogel sočustvovati z našimi slabostmi« (4,15), Temveč se je za svojo daritev odel v duhovniško oblačilo slabosti. Kraj, kjer človeške moči tonejo v obup ter mržnjo do preganjalca in rablja, je v svoji šibkosti

spremenil v zmagoslavje prošnje in odpuščanja. Bolezensko stanje, če je pridruženo Kristusu, postane zakramentalna *milost* deleža pri njegovi odrešenjski slabosti, ki bolnemu človeku omogoči prehod od virov njegove narave k upanju v slavo blaženega vstajenja.

Kakor pri krstu dvoboj enega s smrtjo postane zmagoslavje življenja za dobro vseh, pri bolniškem zakramentu boj enega človeka z boleznijo in smrtjo, ki jo ta nakazuje, lahko za množico postane delež pri darovanju na Križu, kjer se je po Očetovi moči iz Kristusovega žrtvovanja rodil novi človek.¹⁹

Vrnitev v otroštvo in vrnitev k Bogu

Teološko gledano je bolezen torej trenutek, v katerem je možno odločilno rojstvo. Vendar se v tem primeru teologija sreča z našo najbolj običajno izkušnjo. V svojih *intimnih zapisih* Marie Noël takole razmišlja o bolezni in bližajoči se smrti v njuni izkustveni povezavi z otroštvom: »Človek je ob rojstvu čisto nag stopil na pot, po kateri se je iz leta v leto vzpenjal vse do sredine življenja. Po isti poti se bo iz leta v leto spuščal in se popolnoma nag vrnil na izhodišče ... Nekega dne, ko je bil še v zibelki, ga je neka žena od časa do časa vzela v naročje ter ga podojila in mu zamenjala perilo ; nekega dne ne bo več zapustil postelje in od časa do časa bo prišla neka žena, ga umila in mu dala piti ... Nekega dne pred vsemi dnevi je izšel iz očeta kakor majhno zrno življenja ; nekega dne po vseh dneh se bo vrnil k Očetu očetov, da bo znova rojen v večno življenje.«²⁰ Ob tem pomislimo na Bernanosa, ki je priznal, da je sredi svojega življenja, ki je bilo posejano s tolikimi smrtmi, »najbolj mrtev med mrtvimi« majhen deček, ki je nekoč bil. K temu je hitro dodal: »A ko bo prišla ura, bo prav majhen deček zavzel mesto na čelu mojega življenja, zbral bo moja uboga leta, vsa do zadnjega in bo kakor mladi vodja veteranov, ko zbira svoje neurejene čete, prvi vstopil v Očetovo hišo.«²¹

Ura, ki prihaja, je ura bolezni in ura smrti, ura, ko se sami srečamo pred seboj in Stvarnikom, da bi v sebi spoznali resnico.

Čas, preden žena rodi, ko ji postane težko zaradi bolečin, ki jo čakajo, a ki trenutek zatem pozabi na bolečino in je vesela, ker je na svet prišel nov človek²²; Jezusova ura, ko je hotel, da bi ga Oče rešil, a se je zbral in jo je sprejel ter objel, kajti zanjo je prišeč na svet, da bi Oče lahko poveličal svoje ime.²³

V Kristusu se za našo tolažbo in upanje skrivnostno združita svetnikova junaška daritev in nema grešnikova daritev, katerega-koli – tako ranljivega – predstavnika »srednjega razreda rešitve«, o katerem govori Joseph Malègue in katere je ponovno počastil papež Frančišek. Bernanos je ob koncu svojih dni v svojih dnevnikih zapiskih morda bolje kot kdorkoli izrazil sovpadanje naše globoke volje – onkraj vseh zablod in strahopetnosti – z Božjo z namenom poslednje daritve : »Hočemo vse, kar On hoče, vendar ne vemo, da to hočemo ; ne poznamo se, ker zaradi greha živimo le na površju in vase se vrnemo le ob smrtni uri, kjer nas On čaka.«²⁴

Sklep

Za sklep bi rad prepustil besedo velikemu pričevalcu Jeanu-Marie Lustigerju. Nekaj let preden je sam daroval svoje življenje skozi bolezen, je s temi besedami nagovoril bolne :

»Človeški konec življenja je v tem, da vidimo, kako zaradi moralne ali fizične nuje, uhaja vse, kar tvori človeško posedovalno voljo. Zaradi tega smo lahko obupani in skušamo to pozabiti. Lahko si poiščemo delna zdravila, se s čim zamotimo. Te neizogibne okoliščine lahko vzamemo tudi kot Božje znamenje, da se sami prostovoljno darujemo ter smo na ta način deležni pri Kristusove odrešenjskem delu.

Ti, ki na ta način sprejmejo poslanstvo v Cerkvi, postanejo svetni kontemplativci in lahko rečejo s svetim Pavlom: ‚Zdaj se veselím, ko trpím za vas ter s svoje strani dopolnjujem v svojem mesu, kar primanjkuje Kristusovim bridkostim, in to v prid njegovemu telesu, ki je Cerkev‘ (Kol 1,24).« Zakrament maziljenja ali bolniški zakrament človeka odpira milosti, da se lahko na tak klic odzove.

Tisti, ki na ta način sprejmejo, da njihovo življenje postane znamenje križa, se lahko v očeh ljudi zdijo nekoristni ali nori, kakor tisti, ki so poklicani k uboštvu, pokorščini in čistosti za Božje kraljestvo. »Bog si je izbral tisto, kar je v očeh sveta noro, da bi osramotil modre. (...) Bog si je izbral tisto, kar je v očeh sveta slabotno, da bi osramotil tisto, kar je močno. Bog si je izbral tisto, kar je na svetu neplemenito po rodu in zaničevano, tisto, kar ni bivajoče, da bi onesposobil bivajoče« (1 Kor 1,27–28).

Vendar mora Cerkev hvaležno, kakor milost sprejeti dar tako darovanih življenj »v Božjo slavo in odrešenje sveta«.

Še ena primerjava. Spomnite se, da so v evangeliju trije trenutki Kristusovega življenja v tesni medsebojni povezanosti: njegov krst, spremenjenje ter preizkušnja na Oljski gori. Ti trije trenutki so znanilci skrivnosti njegove smrti in vstajenja ter so predpoda krščanskih zakramentov.

Če krst vsakega kristjana temelji na Kristusovem krstu, ima po zadnjem maziljenju delež pri preizkušnji na Oljski gori, duhovnem boju, v katerem Jezus privoli v popolno daritev svojega življenja.

Normalno je, da se tisti, ki so pripravljeni narediti podobno, umaknejo, da bi molili na samem, kakor je to storil Jezus. Normalno je tudi, da jim zmanjka poguma ter da potrebujejo pomoč svojih bratov, da jim pomagajo bdeti in moliti. Navsezadnje je morda normalno, da se nazadnje znajdejo sami in zapuščeni pred skrivnostjo daritve. »Zato vas rotim, bratje: darujte svoja telesa v živo, sveto in Bogu všečno žrtev; to je vaše smiselno bogoslužje« (Rim 12,1).

Opombe

¹ Blaise PASCAL, *Misli*, Mohorjeva družba v Celju, 1986. Prevedel Janez Zupet.

² F. NIETZSCHE, *Tako je govoril Zaratustra*, Slovenska matica, 1999, Prol. 5

³ Katekizem katoliške Cerkve (= KKC), 1500.

⁴ *Le promeneur du champ de Mars*, film Roberta GUÉDIGUIAN-A z Michelom Bouquetom in Jali-lom Lespertom, 2004, po knjigi Georgesa-Marca BENAMOU-JA *Le dernier Mitterrand* (Plon).

⁵ KKC 1502.

⁶ KKC 1502.

⁷ KKC 1502.

⁸ Blaise Pascal: Molitev, da bi mi Bog dal bolezen prav obrniti, v: Misli, Mohorjeva družba Celje, 1986, III, str. 344–352, prev. Jakob Šolar.

⁹ *Molitev*, III.

¹⁰ *Molitev*, IV.

¹¹ *Molitev*, IV.

¹² *Molitev*, V.

¹³ *Molitev*, VII.

¹⁴ *Molitev*, IX.

¹⁵ *Molitev*, XV.

¹⁶ *Molitev* XIII.

¹⁷ *Duhovne vaje*, 23.

¹⁸ Katekizem (KKC 1521) brez zadržkov govori o *posvečenju*: »Po milosti tega zakramenta prejme bolnik moč in dar, da se tesneje zedini s Kristusovim trpljenjem : bolnik je na neki način *posvečen* za to, da obrodi sad z upodobitvijo po Kristusovem odrešenjskem trpljenju. Trpljenje, posledica izvirnega greha, dobi novi smisel, saj postane delež pri Jezusovem odrešenjskem delu.«

¹⁹ KKC 1522: »Bolniki, ki prejmejo ta zakrament, tako da ‚se svobodno zedinjajo s Kristusovim trpljenjem in njegovo smrtjo, ‚prispevajo svoj delež k blagru božjega ljudstva‘ (*Lumen Gentium* 11). Ko Cerkev obhaja ta zakrament v občestvu svetih, prosi za bolnikov blagor. In bolnik s svoje strani z milostjo tega zakramenta prispeva k posvečenju Cerkve in k blagru vseh ljudi, za katere Cerkev trpi in se po Kristusu daruje Bogu Očetu.«

²⁰ Marie NOËL, *Notes intimes*, Pariz, Stock 1966, str. 214–216.

²¹ Navaja Albert BÉGUIN, v: *Bernanos par lui-même*, Pariz, Seuil 1968, str. 10.

²² Prim. *Jn* 16, 21.

²³ Prim. *Jn* 12, 27–28.

²⁴ Zapis 24. januarja 1948 (manj kot 6 mesecev pred svojo smrtjo), navaja Albert BÉGUIN, *Bernanos par lui-même*, p. 11.